

Przemoc ekonomiczna w rodzinie – co to właściwie jest?

Odkąd pamiętam, zawsze mieliśmy wspólne konto bankowe, na które wpływały nasze pensje. Kiedy urodziłam dziecko i byłam na urlopie macierzyńskim, mąż zaczął wydzielać mi pieniądze. Mówił, że teraz szczególnie musimy oszczędzać, chcąc dbać o synka. Często przeglądał wyciągi z konta, pytał o każdą wydaną przeze mnie złotówkę, gniewał się, kiedy rachunki za kilkudniowe zakupy żywnościowe przekraczały 50 zł. Zarządził, żebym z każdego zakupu przynosiła paragony, by pokazać mu, że nie wydaję bezsensownie pieniędzy. Okazało się, że moja karta ma ustanowiony dzienny limit wypłat i transakcji. Przekonałam się o tym, kiedy poszłam do apteki po leki dla chorego dziecka i nie mogłam zapłacić – bank to potwierdził. Przestałam mieć dostęp do karty, kiedy straciła ważność, a mąż stwierdził wtedy, że od teraz będzie mi wydzielał gotówkę, dzięki czemu łatwiej będzie kontrolować nasze wydatki.

Przemoc ekonomiczna, bo o niej tu mowa, wciąż jest jednym z najmniej rozpoznawanych rodzajów przemocy w rodzinie. Często padają pytania: „a co to właściwie jest?“, „jak ją rozpoznać?“. **Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków do życia lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby.** Do najczęstszych jej form należą: zabieranie i/lub wydzielanie pieniędzy, zmuszanie do rezygnacji z kontroli nad wspólnym majątkiem lub dochodami, niełożenie na utrzymanie, zmuszanie do podpisania pełnomocnictwa, które umożliwia tylko jednej osobie zarządzanie finansami czy podpisanie umowy o pożyczkę lub kredyt. Inne przykłady przemocy ekonomicznej to sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia (np. w biznesie rodzinnym), niezaspokajanie podstawowych i materialnych potrzeb rodziny, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwia-

nie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka). Ponadto przemoc ekonomiczna to również niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, używanie rzeczy bez pozwolenia, przeglądanie osobistych dokumentów oraz korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zmuszanie do spłacania długów itp.

Trzeba zaznaczyć, że ze względu na to, że dzieci są finansowo zależne od swoich opiekunów, nie można mówić o bezpośredniej przemocy ekonomicznej, a takie zachowania jak np. brak zapewnienia posiłków czy nieadekwatny ubiór do pory roku to formy zaniedbania potrzeb dziecka.

Przemoc ekonomiczna dotyka również osoby starsze i niepełnosprawne, które mieszkają ze swoimi dorosłymi dziećmi, zmuszane są do oddawania swoich rent lub emerytur na rzecz zaspokajania potrzeb innych domowników. Często słyszą one: „skoro mieszkasz ze mną, to musisz oddać mi swoje pieniądze” lub „lepiej będzie, gdy ja będę mieć twoje pieniądze,

bo inaczej wydasz na głupoty”. Zachowaniami przemocowymi wobec takich osób mogą być też okradanie, niszczenie wartościowych przedmiotów, zmuszanie do prac domowych oraz zmuszanie do podejmowania niekorzystnych decyzji finansowych, takich jak przepisywanie majątku lub zaciąganie kredytów.

Często spotykaną formą przemocy ekonomicznej jest niedokładanie się do domowego budżetu i oczekiwanie, że druga strona będzie ponosiła wszelkie koszty związane z codziennym wydatkami. Zdarza się również, że osoba stosująca przemoc wyłudza lub kradnie pieniądze na alkohol, narkotyki, hazard itp. Warto wspomnieć, że celowe uchylanie się od płacenia alimentów także rozpatrywane jest jako przemoc ekonomiczna. Również ograniczanie możliwości podjęcia pracy zarobkowej lub nauki jest charakterystycznym przemocowym zachowaniem.

Skutkami przemocy ekonomicznej są całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie

poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia.

Na to, że przemoc ekonomiczna jest wciąż trudna do rozpoznania, wpływ mają ciągle obowiązujące normy i przekonania dotyczące tego, że mężczyzna jest od zarabiania i zarządzania pieniędzmi, a kobieta od dbania o ognisko domowe i bycia gospodarną panią domu. Warto pamiętać, że zachodzące zmiany społeczne wprowadzają bardziej partnerski, równościowy model rodziny: kobiety są coraz bardziej niezależne, współuczestniczą w gromadzeniu domowego budżetu.

Jeśli masz poczucie, że możesz doznawać przemocy ekonomicznej, nie czekaj i szukaj pomocy. Skontaktuj się z Ogólnopolskim Pogotowiem dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, instytucjami i organizacjami pozarządowymi powołanymi do pomocy osobom krzywdzonym.

Autorka:

Monika Lakowska – konsultantka ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie ze Stowarzyszenia „Niebieska Linia”

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” prowadzone przez Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Telefon całodobowy: **800 120 002** (bezpłatny)

E-mailowa poradnia: niebieskalinia@niebieskalinia.info

Telefoniczna poradnia prawna:
pon.-wt. w godz. 17-21, tel.: **22 666 28 50**,
śr. w godz. 18-22, tel.: **800 120 002**

Poradnia Skype: [pogotowie.niebieska.linia](https://www.skype.com/pl/3/pogotowie.niebieska.linia)
(poniedziałki, godz. 13-15) – konsultacje również dla osób posługujących się językiem migowym.

Cykl artykułów finansowany ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych